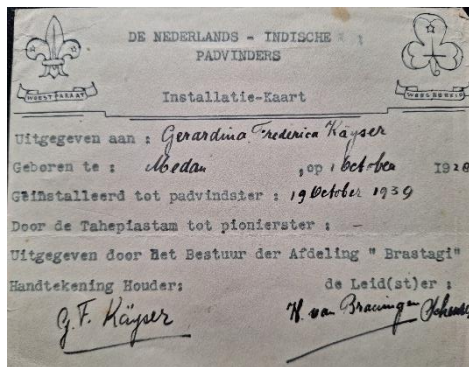

Gerardina (Era) Frederica Kayser is geboren op 1 oktober 1928 in Medan, NOI. Ze is de dochter van Johannes Frederik Kayser (7 oktober 1898) en Constance Betsy Cohen (1898). Haar ouders trouwden op 30 oktober 1923 in Leiden. Era had een oudere broer Conrad Karel (1924) en een jonger broertje Arnold Frederik (1932). Ze woonden voor de oorlog in Medan, NOI, waar haar vader advocaat was.

Voor de oorlog was Era padvindster in Medan. Ze werd op 19 oktober 1939 geïnstalleerd door Helena van Braningen- Schreuer.

Haar vader was tijdens de mobilisatie militair bij de Landstorm cie in Medan. Hij werd krijgsgevangen genomen en geïnterneerd. Hij overleed op 20 september 1943 aan uitputting en ziekte toen hij tewerkgesteld werd aan de Birma spoorlijn. Hij werd begraven op het Thanbyuzayat War Cemetery. Haar

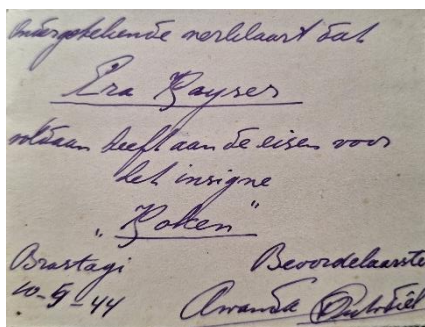
broer Conrad overleed op 22 december 1946. Waar hij is overleden en onder welke omstandigheden is onbekend. Hij staat als slachtoffer van de oorlog op de website van de oorlogsgravenstichting.

Era werd in Kamp Brastagi geïnstalleerd als padvindster bij de SKOTH groep. Ze wordt assistent patrouille leidster van de Gerbera's. Ze mocht met Willy Elskamp en Anneke Bovens de vlag dragen, die op 18 oktober 1942 ingewijd werd als troepvlag. De vlag was door de padvindsters zelf gemaakt in de kleuren rood, wit en blauw. Haar broertje Arnold gaat op 15 juli 1943 van de eerste welpenhorde naar de verkenners.

Aan het begin van de oorlog werd Era, samen met haar moeder en broertje geïnterneerd in Kamp Brastagi. Era zat in afdeling 2 en haar broertje in afdeling 3 van het hoofdgebouw. Haar moeder verbleef in de Rode Zaal van de Lagere school. Brastagi was een gemengd Japans interneringskamp op Noord-Sumatra, 60 km ten zuiden van Medan aan het Tobameer. Het kamp was ondergebracht in het gebouwencomplex van de Planters School Vereniging Brastagi. De vrouwen en kinderen die op de hoogvlakte rondom Brastagi en Kaban Djahe verbleven en enkele oudere mannen werden geïnterneerd in de kostschool waar normaal accommodatie was voor 200 kinderen. De kampleiding was Nederlands. Op 16 april 1942 opende het kamp en waren er 939 mannen, vrouwen en kinderen gevangen. Na de eerste chaotische weken vond iedereen een plekje. Vrouwen en meisjes sliepen bij elkaar in de voormalige klaslokalen en kinderslaapzalen, jongens ouder dan 8 jaar sliepen

apart. Het kamp bestond uit een groot hoofdgebouw, rondom een binnentuin gebouwd, met aan de ene kant de lagere school met een zeer ruim gymnastieklokaal en het kleinere H.B.S. gebouw. Aan de andere kant van het hoofdgebouw stond het nieuwe meisjeshuis, ziekenhuis en het z.g. straatje, waar een aantal gebouwde huisjes voor de onderwijzers waren, een voetbalveld en een klein park, het Vondelpark. Haar moeder verbleef in dezelfde zaal als Akela van Braningen.

Voor de oorlog was er al een Scoutinggroep in Brastagi. Na de Japanse bezetting stopten de Scoutingactiviteiten. In het geheim vormde Akela van Braningen met een aantal jongens de Pioniersgroep met de patrouilles Arenden en Panters. Om de jongens en meiden in het kamp wat om handen te geven lukte het Akela van Braningen van de Nederlandse kampleiding toestemming te krijgen 'officieel' met Scoutingactiviteiten te starten. Scouting werd in principe door de Japanners verboden, maar soms wel oogluikend toegestaan. Gedurende de oorlog waren ze soms strenger en soms meegaander. Op tien augustus 1942 werd de Afdeling Brastagi opgericht. Het afdelingsbestuur werd gevormd door Hopman Meijerink, Oehoe Oomen (Kabouters), Akela Hoek (welpen), Akstra Renardel de Lavalette (padvindsters) en Akela van Braningen als secretaresse. Voor de jongens waren er 2 welpenhordes en twee jongenstroepen: de Pioniers en de Rimboejagers. Voor de meisjes werd gestart met 2 kabouterkringen en twee meisjestroepen: Skoth en Opino. Ze hadden khaki uniformen maar de patrouillelinten waren het enige Scouting kenmerk. Era werd padvindster bij de SKOTH groep. Ze wordt assistent patrouille leidster van de Gerbera's. Ze

mocht met Willy Elskamp en Anneke Bovens de vlag dragen die op 18 oktober 1942 ingewijd werd als troepvlag. De vlag was door de padvindsters zelf gemaakt in de kleuren rood, wit en blauw. Tijdens haar verblijf in Brastagi houdt ze een dagboek bij van haar padvindstersactiviteiten. Daarnaast schrijft ze een natuurlogboek en vult een padvindstersschrift met algemene informatie over Scouting. Ze haalde onder andere de insignes koken, handwerken, naaien en speelgoed maken.

In het boek Noord Sumatra in Oorlogstijd deel 1942 wordt in september 1942 gesproken over de pioniersgroep Tahepia. Op 17 februari 1943 ontvingen leidsters Theodora Put tijdens een ceremonie de naam Awanda (fakkeldrager) en Van Braningen kreeg de naam Hiawatha (de vuuronderhouder).

In september 1942 timmerden de jongens een hoek in de gymzaal om apart te kunnen zitten met de troepraad. "De Wigwam" werd het centrum van de afdeling Brastagi, met een deur die zelfs een goed slot had. Negen zware houtblokken om een echt brandend imitatie kampvuur verhoogden de gezelligheid. Het portret van Baden-Powell vond een plaatsje aan de muur op een blauwe jamboree-das. Op de 28e wordt De Wigwam ingewijd. In oktober werden van twee oude jurken vlaggen gemaakt voor de verschillende onderdelen. Era mocht met Willy Elskamp en Anneke Bovens de vlag dragen die op 18 oktober 1942 ingewijd werd als troepvlag. De vlag was door de padvindsters zelf gemaakt in de kleuren rood, wit en blauw.

Op 22 december 1942 werden de geïnterneerden uit het Dokter Fonds ziekenhuis in Pematang Siantar overgebracht naar Brastagi. Er kwamen bijna 700 mensen bij. De scouts hielpen mee iedereen naar hun slaapverblijf te wijzen en spullen te dragen. Alle lessen op school en bijeenkomsten werden verboden en de lokalen werden gebruikt voor de huisvesting. Op 31 december 1942 wordt door de scouts een kampvuuravond gehouden. Jan Kelderman en Era Kayser doen hierbij een voordracht: Thomasvaer (Jan) en Pieternel (Era). Mede door de toestroom van de nieuwe bewoners bleek in januari 1943 Scouting zo populair dat er ondertussen 3 jongenstroepen, 4 welpenhordes, 3 meisjestroepen, 4 kabouterkringen en een pionierstersstam waren, samen ruim 450 leden.

Op 31 mei 1943 moesten de oudste jongens naar het mannenkamp Soengei Sengkol. Onder de groep zaten ook de oudere patrouilleleiders. Intussen werd ook een nieuw afdelingsbestuur gevormd, omdat Hopman Meijerink door de Japanners zwaar mishandeld was. Naast Hiawatha Van Braningen als presidente en Awanda Put als secretaresse waren Akstra Renardel de Lavalette, Akela Hoek en Oehoe Overdijkink bestuurslid.

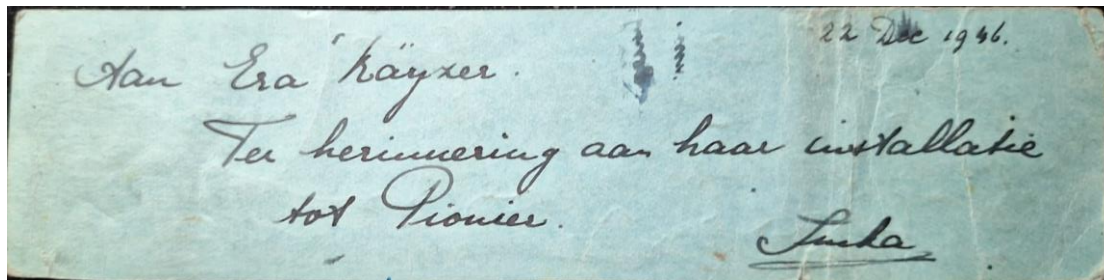

Eind '43 was de sfeer in het kamp erg bedrukt en dit raakte ook Scouting. Kinderen liepen weg en jongens die wel lid bleven werden gepest. De twee jongenstroepen werden hierdoor verboden door de afdelingsleiding. Era haalde haar insigne 2^e klas op 14 december. Maar begin '44 kwam er weer nieuwe energie. Er werd een nieuwe pioniersgroep opgericht met de patrouilles panters, eekhoorns, vossen en bevers. Ria Eikens werd geïnstalleerd als padvindster in aanwezigheid van alle 25 leidsters. Ze werd kampleidster en kreeg het voor elkaar dat de Japanse commandant Scouting toestond. Toen er na verloop van tijd een Japanse official onverwacht op inspectie kwam, droeg Eikens een padvindsters uniform en maakte iedereen zich zorgen om de gevolgen. De Japanner gaf haar hartelijk een hand. Hij was ook scout en had de Jamboree in 1937 bezocht. Era haalde in het kamp verschillende insignes, zoals handweken in maart 1944, speelgoed maken in april 1944 en koken en naaien in mei 1944.

Half december 1944 moesten alle jongens die ouder dan 10 waren het kamp verlaten naar het mannenkamp Si Rengorengo. Haar broertje Arnold zat bij deze groep. Het leven werd steeds zwaarder in Brastagi. Alleen de Opino groep ging door tot het eind, met 4 patrouilles. Medio juni 1945 sloot het kamp en werden 1347 vrouwen en kinderen naar kamp Aek Pamienke III gebracht. Ook daar was Ria Eikens kampleidster. Het kamp Aek Pamienke bestond uit drie afzonderlijke kampcomplexen midden tussen de rubberbossen aan de spoorlijn van Medan naar Rantau Prapat, tussen het station Aek Pamienke en het plaatsje Bandar Doerian. De kampen waren omheind met prikkeldraad. De mensen waren ondergebracht in barakken (sommigen spreken van koeliehuysjes) in open plaatsen in de jungle, gemaakt van stokken en planken met een atap-dakbedekking.

Na de overgave van de Japanners op 15 augustus was pas 25 augustus de dag dat de gevangenen echt vrij waren. Nora Prins en Ria Eikens stonden op een podium en Ria had in haar armen de driekleur. De padvindsters mochten deze hijsen.

Een blad met klasse eisen voor het insigne 3^e en 2^e klas van de Boys Town Group uit Singapore van 18 januari 1946 is met haar dagboek bewaard gebleven. Mogelijk dat ze hier tijdelijk lid was, wachtend over vertrek naar Nederland.

Era ging na de oorlog met haar familie terug naar Nederland. Van juni 1946 tot december 1950 woonden ze in 's Graveland. Na een korte tijd in Hilversum kwamen ze daar weer terug. Ze werd na de oorlog geïnstalleerd als Pionier. In oktober 1946 kwam Lady Baden Powell naar Nederland. Era schrijft dat ze daarbij was en een onderscheiding heeft gekregen vanwege het doorzetten van de padvinderij in het kamp. Ze was gekleed in 'oorlogs' uniform met alle zelfgemaakte onderscheidingen en insignes. Kabouters, padvindsters en pioniers konden voor en na de oorlog voor ieder jaar dat ze lid waren, een jaarblaadje krijgen. Omdat Scouting een groot deel van de oorlog verboden was, werd er een speciaal *Oorlogsblaadje* (oranje jaarblaadje) uitgereikt, speciaal bedoeld voor padvindsters die tijdens de oorlog hun padvindsterscontacten hebben warm gehouden. Dit ondanks het risico dat dit met zich meebracht door het verbod door de bezetter. Lady Baden Powell deelde op 7 oktober 1946 op het Binnenhof deze *Oorlogsblaadjes* uit. Ook andere padvindsters zoals Mieke Steensma en Carla Jitta kregen zo'n herinnering.

Era ging in 1956 naar Leiden. Ze verloofde zich in 1960 met dr. Alexander (Lex) Constantijn Tobi. Lex woonde tijdens de oorlog ook in Nederlands Indië en werd door de Japanners geïnterneerd. Na hun huwelijk kreeg het echtpaar 2 kinderen. Ze gingen wonen in Zeist. Haar man overleed in 2001.

Meer informatie

[Deli courant » 17 sep 1924 - Art. 5 | Delpher](#)

[Deli courant » 01 okt 1928 - Art. 8 | Delpher](#)

[Deli courant » 23 apr 1932 - Art. 14 | Delpher](#)

[NRC Handelsblad » 04 nov 1970 - Art. 156 | Delpher](#)

[Achter-kawat-en-Gedek.pdf \(s-i-d.nl\)](#)

[Dokter Fonds Ziekenhuis Medan \(japaneburgerkampen.nl\)](#)

[BRASTAGI \(japaneburgerkampen.nl\)](#)

Brastagi kampbewoners 1942-1945

[Brastagi - Wikipedia](#)

[Soengei Sengkol Medan \(japaneburgerkampen.nl\)](#)

[Si Regnorengo Rantau Prapat \(japaneburgerkampen.nl\)](#)

[Aek Pamienke Rantau Prapat \(japaneburgerkampen.nl\)](#)

[Aek Pamienke - Wikipedia](#)

Logboek Opinotroep (via van Branningen)

[Japanse interneringskaarten, Surname: Kayser \(カイヨエル\) | Nationaal Archief](#)

[Johannis Frederik Käijser | Oorlogsgravenstichting](#)

[Conrad Carel Käijser | Oorlogsgravenstichting](#)

Dagboek van Era Käyser 12 juni 1942 – 4 augustus 1945 Scoutingmuseum Baarn

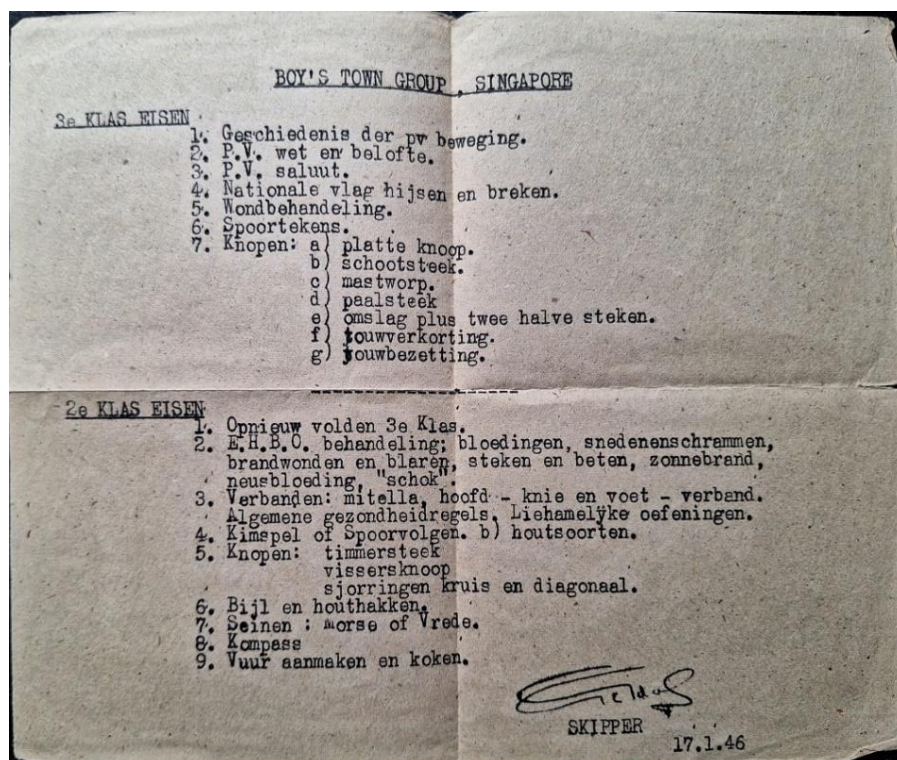
P.V. schrift van Era Käyser Scoutingmuseum Baarn

[De verkenner; off. orgaan voor de Padv. Beweging in Nederland, 1946, no. 6, 15-03-1946 » 15 maa 1946 - Pag. 4 | Delpher](#)

[Trouw » 13 sep 1960 - Art. 80 | Delpher](#)

[Levensbericht van prof.dr. A.C. Tobi \(xs4all.nl\)](#)

[De schalmey; officieel orgaan voor besturen en leidsters van het Nederlandsche Meisjesgilde, jrg 17, 1946, no 12, 1946 » 1946-10 - Pag. 2 | Delpher](#)

Dit verhaal is onderdeel van *Scouts in de oorlog*, een verzameling verhalen als eerbetoon aan al die (oud) scouts die zich ingezet hebben voor onze vrijheid en hulp aan de medemens of die slachtoffer werden van oorlogsgeweld, in Nederland en het verre oosten. Met de verhalen willen we inspiratie bieden aan de scouts van nu, in hun wekelijkse activiteiten en als voorbereiding op hun bijdrage aan lokale herdenkingen. Kijk op <http://vrijheid.scouting.nl> voor meer informatie en alle andere verhalen.